

คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อบ. 100/2567

“

กรณีไม่ปรากฏหลักเกณฑ์ให้มีการพิจารณา

ย้ายกรณีพิเศษก่อนการย้ายกรณีปกติ

การพิจารณาย้ายข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา

ต้องคำนึงถึงสิทธิประโยชน์ของข้าราชการที่มีคุณสมบัติครบถ้วน

ตามหลักเกณฑ์การย้ายกรณีปกติก่อนพิจารณากรณีพิเศษ

มิฉะนั้น จะส่งผลกระทบต่อขวัญและกำลังใจของข้าราชการทั่วไป

อีกทั้ง ยังเป็นช่องทางให้ผู้ที่มีคุณสมบัติไม่ครบองค์ประกอบ

ตามการย้ายกรณีปกติมาใช้ในการย้ายกรณีพิเศษที่มีเงื่อนไขน้อยกว่า

เป็นช้อยกเว้นให้ได้รับการพิจารณาย้ายก่อน

ซึ่งอาจเกิดผลกระทบต่อการย้ายข้าราชการตามระบบคุณธรรม

”

เรื่องเด่น ประเด็นดี

by สสค.

คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อบ. ๑๐๐/๒๕๖๗

เรื่อง การบริหารงานบุคคลภาครัฐ : ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา

: การพิจารณาการย้ายข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ตำแหน่งครู ตามคำร้องขอย้ายกรณีปกติและกรณีพิเศษ (การที่คณะอนุกรรมการศึกษาธิการจังหวัด (อกศจ.) พิจารณาการย้ายข้าราชการครูซึ่งยื่นคำร้องขอย้ายกรณีปกติและกรณีพิเศษในคราวเดียวกันแล้วเห็นว่าการย้ายกรณีพิเศษมีเหตุผลจำเป็นควรได้รับการพิจารณาเป็นลำดับแรก จึงเสนอความเห็นต่อคณะกรรมการศึกษาธิการจังหวัด (กศจ.) ให้ข้าราชการครูซึ่งยื่นคำร้องขอย้ายกรณีพิเศษย้ายไปดำรงตำแหน่งที่ข้าราชการครูซึ่งยื่นคำร้องขอย้ายกรณีปกติเลือกไว้เป็นลำดับที่ ๑ ส่วนข้าราชการครูซึ่งยื่นคำร้องขอย้ายกรณีปกติได้ย้ายไปดำรงตำแหน่งที่โรงเรียนซึ่งเลือกไว้เป็นลำดับที่ ๓ โดยอาศัยเหตุว่าผู้ขอย้ายกรณีพิเศษสมควรที่จะได้รับการพิจารณารับย้ายก่อน เป็นการดำเนินการที่ไม่ถูกต้องตามหลักเกณฑ์และวิธีการย้ายข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ตำแหน่งครู สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามหนังสือสำนักงาน ก.ค.ศ. ที่ ศธ ๐๒๐๖.๔/ว ๒๔ ลงวันที่ ๒๘ ธันวาคม ๒๕๕๙ ซึ่งต้องพิจารณาโดยยึดหลักจรรยาบรรณและหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี ประกอบด้วย การย้ายดังกล่าวจึงอาจกระทบต่อระบบคุณธรรม)

กฎหมายที่เกี่ยวข้อง

หนังสือสำนักงาน ก.ค.ศ. ที่ ศธ ๐๒๐๖.๔/ว ๒๔ ลงวันที่ ๒๘ ธันวาคม ๒๕๕๙ เรื่อง หลักเกณฑ์และวิธีการย้ายข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ตำแหน่งครู สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (ข้อ ๒ ข้อ ๘ และข้อ ๙)

โดยที่หลักเกณฑ์และวิธีการย้ายข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาตามคำร้องขอย้ายกรณีปกติและกรณีพิเศษมีความแตกต่างกัน ประกอบกับหลักในการยื่นคำร้องขอย้ายของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษานั้น ก.ค.ศ. กำหนดให้ยื่นคำร้องขอย้ายกรณีปกติได้เพียงปีละ ๑ ครั้ง ส่วนการยื่นคำร้องขอย้ายกรณีพิเศษเป็นเพียงการกำหนดข้อยกเว้นสำหรับการยื่นคำร้องขอย้ายกรณีปกติไว้ เพื่อเป็นการช่วยเหลือหรือบรรเทาความเดือดร้อนให้แก่ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาที่มีเหตุผลความจำเป็นจะต้องได้รับการพิจารณาคำร้องขอย้ายโดยเร่งด่วน และไม่อาจรอให้ถึงรอบการพิจารณาคำร้องขอย้ายประจำปี (กรณีปกติ) ให้สามารถยื่นคำร้องขอย้ายกรณีพิเศษได้เท่านั้น ดังนั้น เมื่อไม่ปรากฏหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการพิจารณาย้ายทั้ง ๓ กรณี ว่าจะต้องพิจารณาย้ายกรณีใดก่อนหรือหลัง หรือมีหลักเกณฑ์การพิจารณาย้ายทั้ง ๓ กรณี พร้อมกันอย่างไร การใช้ดุลพินิจในการพิจารณาย้ายข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาจึงต้องคำนึงถึงหลักความได้สัดส่วนระหว่างข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาที่ขอย้ายทั้ง ๓ กรณี ได้แก่ กรณีปกติ กรณีพิเศษ และกรณีเพื่อความเหมาะสมและประโยชน์ของทางราชการ โดยคำนึงถึงสิทธิประโยชน์ของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาส่วนใหญ่ที่จะต้องมีความคุ้มครองตามหลักเกณฑ์การย้ายกรณีปกติจึงจะได้รับการพิจารณาย้าย ในการพิจารณาจึงควรให้ความสำคัญกับการพิจารณาย้ายข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในกรณีปกติก่อนการพิจารณาย้ายในกรณีอื่น ๆ ยกเว้น

กรณีที่มีเหตุผลความจำเป็นพิเศษก็จะต้องกำหนดเป็นหลักเกณฑ์ไว้ให้ชัดเจน เมื่อกรณีนี้เป็นการพิจารณาคำร้องขอย้ายกรณีพิเศษ ซึ่งเป็นการย้ายที่มีเหตุผลพิเศษและมีความจำเป็นเร่งด่วนเพื่อช่วยเหลือและบรรเทาความเดือดร้อนของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ซึ่งไม่ต้องพิจารณาตามหลักเกณฑ์และวิธีการย้ายประจำปี จึงจำเป็นต้องพิจารณาอย่างรอบคอบและระมัดระวังมิให้มีผลกระทบต่อผู้ขอย้ายกรณีปกติจนเกิดความลักลั่นและไม่เป็นธรรม

คดีนี้ปรากฏว่า มีผู้ยื่นคำร้องขอย้ายมาดำรงตำแหน่งที่โรงเรียนอุดรพิทยานุกูล วิชาเอกภาษาญี่ปุ่น จำนวน ๒ คน ได้แก่ ผู้ฟ้องคดีซึ่งยื่นคำร้องขอย้ายกรณีปกติ และนางสาว ส. ซึ่งยื่นคำร้องขอย้ายกรณีพิเศษ การที่คณะกรรมการศึกษาธิการจังหวัดอุดรธานี (อกศจ. อุดรธานี) ได้มีการประชุมเพื่อพิจารณาย้ายข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษารายผู้ฟ้องคดีซึ่งยื่นคำร้องขอย้ายกรณีปกติ และนางสาว ส. ซึ่งยื่นคำร้องขอย้ายกรณีพิเศษ ในคราวเดียวกันแล้วเห็นว่าการย้ายกรณีพิเศษมีเหตุผลจำเป็นควรได้รับการพิจารณาเป็นลำดับแรก จึงเสนอความเห็นต่อคณะกรรมการศึกษาธิการจังหวัดอุดรธานี (ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒) ให้นางสาว ส. ย้ายไปดำรงตำแหน่งที่โรงเรียนอุดรพิทยานุกูล และต่อมา ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ได้มีมติตามที่ อกศจ. อุดรธานี เสนอให้นางสาว ส. ย้ายไปดำรงตำแหน่งที่โรงเรียนอุดรพิทยานุกูล และให้ผู้ฟ้องคดีย้ายไปดำรงตำแหน่งที่โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ อุดรธานี ซึ่งเป็นโรงเรียนที่ผู้ฟ้องคดีเลือกไว้เป็นลำดับที่ ๓ โดยอาศัยเหตุว่าผู้ขอย้ายกรณีพิเศษสมควรที่จะได้รับการพิจารณารับย้ายก่อน จึงเป็นการดำเนินการที่ไม่ถูกต้องสอดคล้องกับกรณีที่สำนักงาน ก.ค.ศ. ได้มีหนังสือแจ้งผลการพิจารณาคำร้องทุกข์ให้ศึกษาธิการจังหวัดอุดรธานี (ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑) ทราบว่า คำร้องทุกข์ของผู้ฟ้องคดีฟุ้งขึ้น อ.ก.ค.ศ. วิสามัญเกี่ยวกับการร้องทุกข์ และการร้องเรียนขอความเป็นธรรมเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา (ทำหน้าที่แทน ก.ค.ศ.) จึงมีมติเป็นเอกฉันท์ให้ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ทบทวนการดำเนินการย้ายข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ตำแหน่งครู (วิชาเอกภาษาญี่ปุ่น) ไปดำรงตำแหน่งที่โรงเรียนอุดรพิทยานุกูลใหม่ เนื่องจากการพิจารณาคำร้องขอย้ายไปดำรงตำแหน่งดังกล่าวจะต้องดำเนินการพิจารณาย้ายโดยกรณีปกติที่จะต้องพิจารณาการย้ายจากองค์ประกอบที่ ก.ค.ศ. กำหนด และรายละเอียดตัวชี้วัดในการประเมินตามที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนด โดยยึดหลักธรรมาภิบาล หลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี และคำนึงถึงประโยชน์ที่ทางราชการจะได้รับเป็นสำคัญ การที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ได้มีคำสั่งรับย้ายและแต่งตั้งนางสาว ส. มาดำรงตำแหน่งครู โรงเรียนอุดรพิทยานุกูล ตามมติของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ โดยอาศัยเหตุว่าผู้ขอย้ายกรณีพิเศษสมควรที่จะได้รับการพิจารณารับย้ายก่อน จึงเป็นการดำเนินการโดยที่ไม่ถูกต้อง เนื่องจากการพิจารณาย้ายข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาควรต้องคำนึงถึงสิทธิประโยชน์ของข้าราชการที่มีคุณสมบัติครบถ้วนตามหลักเกณฑ์การย้ายกรณีปกติซึ่งเป็นข้าราชการส่วนใหญ่ก่อน มิฉะนั้นจะส่งผลกระทบต่อขวัญและกำลังใจของข้าราชการทั่วไป ซึ่งอาจมีผลกระทบต่อการบริหารงานในภาพรวม อีกทั้งอาจเป็นช่องทางให้ผู้ที่มีคุณสมบัติไม่ครบตามองค์ประกอบกรย้ายกรณีปกติสามารถใช้การขอย้ายกรณีพิเศษที่มีเงื่อนไขเกี่ยวกับคุณสมบัติน้อยกว่าเป็นข้อยกเว้นเพื่อให้ได้รับการพิจารณาย้ายก่อนผู้ที่มีคุณสมบัติครบถ้วนที่ขอย้ายกรณีปกติ ซึ่งอาจใช้มาตรการบริหารอื่น ๆ

เช่น การให้ช่วยราชการชั่วคราว เป็นต้น การย้ายข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาจึงจำเป็นต้องพิจารณาอย่างรอบคอบ ระมัดระวัง มิให้เกิดผลกระทบต่อ การแต่งตั้ง การย้ายข้าราชการตามระบบคุณธรรม ดังนั้น การที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ มีคำสั่งย้ายและแต่งตั้งข้าราชการครูตามมติของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ เฉพาะในส่วนของผู้ฟ้องคดี จึงไม่ชอบด้วยกฎหมาย ทั้งนี้ ตามข้อ ๒ ข้อ ๘ และข้อ ๙ ของหลักเกณฑ์และวิธีการย้ายข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ตำแหน่งครู สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามหนังสือสำนักงาน ก.ค.ศ. ที่ ศธ ๐๒๐๖.๔/ว ๒๔ ลงวันที่ ๒๘ ธันวาคม ๒๕๕๙ ประกอบกับหนังสือสำนักงาน ก.ค.ศ. ลับ ที่ ศธ ๐๒๐๖.๙/๗๓๗ ลงวันที่ ๑๑ กันยายน ๒๕๖๒ (คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อบ. ๑๐๐/๒๕๖๗)

คำสำคัญ : การย้าย/การย้ายกรณีพิเศษ/การย้ายกรณีปกติ/เหตุจำเป็น/หลักความได้สัดส่วน/ระบบคุณธรรม/ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา/หลักธรรมาภิบาล/หลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี